

Beslutsinstans: Socialnämnd
Datum och tid: Måndag 27 april 2026 Kl. 08:30
Plats: Hillingsäter

1	Upprop		
2	Val av justerare		
3	Fastställande av dagordning		
4	Information om LSS-verksamhet	2026/87	
5	Information om kontinuitetsplanering	2026/88	
6	Information om rekrytering av vikarier	2026/89	
7	Insats utan behovsbedömning (IUB) vid verksamheten Regnbågen	2026/81	2 - 3
8	Reviderade riktlinjer för handläggning av ärenden enligt LSS	2026/86	4 - 25
9	Ekonomisk uppföljning	2026/90	26 - 35
10	Ställningstagande angående rehabiliteringsbassäng i Bäckefors	2026/92	36 - 37
11	Motion för remiss - "Inför arbetspass var tredje helg inom hemtjänsten"	2026/66	38 - 45
12	Motion för remiss - "Motion om familjecentral i Färgelanda"	2026/67	46 - 49
13	Återrapportering av delegationsbeslut 2026	2026/9	50 - 87
14	Meddelanden 2026	2026/7	
15	Ordförandens information	2026/50	
16	Socialchefens information	2026/51	
17	Övriga frågor	2026/83	

Helen Greus
Socialnämndens ordförande

Alexandra Järvelä Stenlund
Nämndsekreterare

Omsorgskontoret
Enhetschef IFO
Kerstin Belander

Tjänsteskrivelse
2026-03-26
2026/81

Socialnämnd

Insats utan behovsbedömning (IUB) vid verksamheten Regnbågen

Beslutsförslag

Socialnämnden beslutar om en verksamhetsförändring av socialpsykiatrins dagverksamhet Regnbågen i form av en öppen förmiddag per vecka som Insats utan föregående behovsbedömning (IUB). Verksamheten ska undantas från dokumentationskravet i enskilda ärenden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av enhetschef vid Individ och familjeomsorg (IFO) i samråd med socialchef och verksamheten vid Regnbågen samt övriga medarbetare vid vuxengrupp.

Sammanfattning av ärendet

Socialförvaltningen föreslår en ny verksamhet vid Regnbågen som en IUB en förmiddag per vecka. Vi tänker oss en öppen del av verksamheten dit vuxna personer över 18 år kan söka sig om de upplever psykisk ohälsa. Vid verksamhetens ska erbjudas aktiviteter så som måla, virka, enkelt snickeri, enkelt trädgårdsarbete, spela spel/kort, kaffe till självkostnadspris. Verksamheten ska undantas från dokumentationskravet i enskilda ärenden.

Ärendebeskrivning

Verksamheten vid Regnbågen är i dag en dagverksamhet inom socialpsykiatri i Färgelanda kommun för personer med psykisk ohälsa som efter utredning beviljats en sådan insats. Inom ramen för nya Socialtjänstlagen (SOL) vill vi nu se om det är möjligt att kunna nå fler personer med psykisk ohälsa i Färgelanda kommun som inte ansökt om en biståndsinsats. Syftet med verksamheten ska vara att nå så många som möjligt i ett tidigt stadium så att deras psykiska ohälsa inte förvärras utan kan lindras och att verksamheten kan bidra till ett värdigare liv för brukare i målgruppen. Vi tänker oss därför en öppen verksamhet, en förmiddag per vecka vid Regnbågen för vuxna personer över 18 år som upplever psykisk ohälsa och söker en social samvaro med andra. Personerna ska kunna komma utan föregående anmälan till den öppna verksamheten under de tider som erbjuds. Vid Regnbågens öppna verksamhet ska erbjudas aktiviteter så som måla, virka, enkelt snickeri, enkelt trädgårdsarbete, spela kort/spel,

kaffe till självkostnadspris. Verksamheten ska undantas från dokumentationskravet i enskilda ärenden, enskilda personer kommer endast att dokumenteras anonymt för statistiks räkning.

Ekonomisk konsekvensbeskrivning

Inga ekonomiska konsekvenser. Verksamhetsförändringen görs inom befintlig ram.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Om verksamhetsförändringen slår väl ut kan antalet personer som får stöd i ett tidigt stadie öka och antalet personer som behöver ansöka om en biståndsbedömd insats kan minska.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse 260326

Sändlista:

Gunnar Wigstrand, socialchef
Jeanette Leifsdotter, förste socialsekreterare
Inga-Lill Kvist, Samordnare Regnbågen

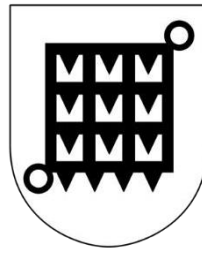
Kerstin Belander
Enhetschef IFO

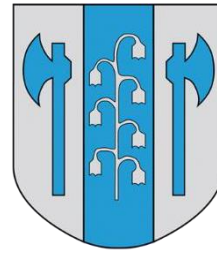
Bengtsfors

Dals-Ed

Färgelanda

Mellerud

Åmål

Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt LSS, Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Antagen av välfärds- och arbetsmarknadsnämnden Åmål d.nr

Socialnämnden i Mellerud d.nr

Socialnämnden i Färgelanda d.nr

Socialnämnden i Bengtsfors kommun d.nr

Socialnämnden i Dals-Ed d.nr

Innehållsförteckning

Inledning	3
Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)	3
Personkrets	4
Verksamhetens mål	4
Rätten till insatser	4
Insatserna för särskilt stöd och service	5
Individuell plan	5
Handläggning	6
Begäran om insats	6
Utredning och bedömning av behov	6
Dokumentation	6
Kommunikation	7
Beslut och underrättelse om beslut	7
Överklagande	7
Handläggningstid	8
Verkställighet av beslut	8
Uppföljning av beslutade insatser	8
Individens behov i centrum	8
Socialstyrelsen har utvecklat modellen Individens behov i centrum (IBIC) för ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt inom socialtjänsten. Modellen gäller för alla personer, oavsett ålder, som har behov av stöd enligt Socialtjänstlagen (SoL) eller Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)	8
Barnets delaktighet i handläggningen	10
Personkretsbedömning	10
Insatser enligt LSS	12
Rådgivning och annat personligt stöd enligt 9 § 1 LSS	12
Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd för sådan assistans enligt 9 § 2 LSS	12
Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS	13
Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS	13
Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS	14
Korttidsvistelse utanför det egna hemmet enligt 9 § 6 LSS	14
Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov enligt 9 § 7 LSS	14
Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet enligt 9 § 8 LSS	15

Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna enligt 9 § 9 LSS.....	15
Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS.....	15
Förhandsbesked.....	16
Övriga bestämmelser.....	16
Ansvar mot bosatta i kommunen	16
God man/förvaltare	16
Lex Sarah.....	16
Lex Maja.....	16
Ny sekretessbrytande bestämmelse enligt 10 kap 15 a § OSL.....	16
Förebyggande arbete och samordning av insatser enligt nya Socialtjänstlagen	17
Välfärdsbrottlighet inom LSS myndighetsområde	17
Kvalitetssäkring av handlägningsprocessen	17

Inledning

Förvaltningens riktlinjer för handläggning och insatser enligt LSS för barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättningar utgår från gällande regelverk och praxis inom området – det vill säga lagstiftning, domar, lagens förarbeten, föreskrifter och allmänna råd från Socialstyrelsen.

Riktlinjerna är ett hjälpmedel för LSS-handläggare vid bedömning av insatser för människor med funktionsnedsättning. Det är lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), nämndens riktlinjer och den enskildes behov som styr insatsen och dess omfattning. Insatsen ska ge möjlighet till att den enskilde uppnår goda levnadsvillkor. Utredning och beslut ska hålla hög rättssäkerhet och kvalitet.

Syftet med riktlinjerna är att det ska bidra till att rättssäkerhetskraven tillgodoses. Riktlinjerna ska i huvudsak vara en vägledning för handläggaren, från inkommen ansökan av insats till att beslut ska tas samt uppföljning. Individuell bedömning ska alltid göras utifrån lagstiftningen och rättspraxis med riktlinjerna som stöd. Avsikten är att likvärdiga behov bedöms på samma sätt.

Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

LSS är en rättighetslag för personer som tillhör någon av de tre i lagen beskrivna personkretsarna och började gälla den 1 januari 1994. Lagen grundar sig i alla människors lika värde. Verksamhet enligt LSS ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de som omfattas av lagen. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra. Bärande principer i LSS är:

- Tillgänglighet
- Inflytande
- Delaktighet
- Självbestämmande
- Helhetssyn
- Kontinuitet

Den som omfattas av någon av personkretsarna kan ha rätt till en eller flera av de insatser som beskrivs i LSS, vilket givetvis sätter gränser för kommunens möjligheter att genom riktlinjer styra tillämpningen av lagen. Den som omfattas av personkretsdefinitionen skall enligt lagens intention tillförsäkras goda levnadsvillkor (7 § LSS).

LSS inskränker inte rättigheter som en enskild person kan ha enligt annan lag. LSS-handläggaren ska upplysa om detta samt om de skillnader som finns mellan SoL och LSS. Av specialmotiveringen till 4 § LSS (Prop. 1992/93:159 s 171) framgår: Om en insats kan ges enligt såväl SoL som LSS ska den enskilde, om han förväntas omfattas av personkretsen i LSS, få hjälp att göra sin ansökan i enlighet med LSS. Det är dock den enskilde som, efter att ha blivit informerad, väljer utifrån vilken lag insatser söks. Även den som ingår i LSS personkrets kan behöva bistånd enligt SoL som komplement till LSS-insatserna.

Personkrets

Enligt 1 § LSS innehåller denna lag bestämmelser om insatser för särskilt stöd och service åt personer:

1. med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd,
2. med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Verksamhetens mål

Verksamhet enligt 5 § LSS skall främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som anges i 1 §. Målet skall vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

Av 6 § LSS framgår att verksamheten ska vara av god kvalitet och att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras. Det övergripande målet för verksamhet som bedrivs med stöd av LSS ska vara att främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som omfattas av lagen. Målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra, trots sin funktionsnedsättning. I 7 § LSS anges en kvalitetsnivå på de insatser som tillhandahålls enligt LSS. Genom de särskilda insatserna i LSS ska den enskilde tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Rätten till insatser

I 7 § LSS framgår att personer som anges i 1 § har rätt till insatser i form av särskilt stöd och service enligt 9 § 1-9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Personer som anges i 1 § 1 och 2 har, under samma förutsättningar, även rätt till insatser enligt 9 § 10.

Den enskilde skall genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna skall vara varaktiga och samordnade. De skall anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärka deras förmåga att leva ett självständigt liv.

Insatserna för särskilt stöd och service

I 9 § LSS anges de tio insatserna som en person med funktionsnedsättning kan ha rätt till. Insatserna för särskilt stöd och service är:

1. rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder,
2. biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligena kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken,
3. ledsagarservice,
4. biträde av kontaktperson,
5. avlösarservice i hemmet,
6. korttidsvistelse utanför det egna hemmet,
7. korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov,
8. boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet,
9. bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna,
10. daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

Nämnden ansvarar för att utreda 9 § 2-10. Regionen ansvarar för 9 § 1.

Individuell plan

I samband med att en insats enligt denna lag beviljas ska den enskilde erbjudas att en individuell plan, enligt 10 § LSS, med beslutade och planerade insatser upprättas i samråd med honom eller henne. Den som har beviljats en insats ska när som helst kunna begära att en plan upprättas, om det inte redan har skett. I planen ska även åtgärder redovisas som vidtas av andra än kommunen eller Regionen. Planen ska omprövas fortlöpande och minst en gång om året. Regionen och kommunen ska underrätta varandra om upprättade planer.

LSS-handläggaren ska erbjuda den enskilde att en individuell plan upprättas. LSS-handläggaren ska sammankalla de parter som den enskilde önskar närvara vid upprättandet av planen. Dokumentationen av den upprättade planen sker i kommunens gällande verksamhetssystem. LSS-handläggaren ska skicka den upprättade planen till den enskilde för underskrift. Om den enskilde gett sitt samtycke ska LSS-handläggaren skicka planen till berörda parter. Den enskilde bestämmer därefter vem som ska ansvara för uppföljning av den individuella planen fortsättningsvis.

Enligt 14 § LSS skall kommunen verka för att insatser som skall tas upp i planer som avses i 10 § samordnas. En individuell plan har till syfte att klargöra den enskildes behov av insatser samt underlätta samordning mellan de olika organ som den enskilde får stöd av.

Handläggning

Begäran om insats

Insatser enligt LSS ges enbart på den enskildes begäran eller på begäran av vårdnadshavare, god man, förmyndare, förvaltare eller i vissa fall framtidsfullmaktshavare. En begäran ska helst göras skriftligt men kan också göras muntligt. Kommunen har en särskild blankett som kan användas för begäran om insatser enligt LSS. Om den enskilde är under 15 år eller uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning i frågan kan vårdnadshavare, god man, förmyndare eller förvaltare begära insatser för honom eller henne. Vid en begäran om insats ska handläggaren kontakta den enskilde inom 10 arbetsdagar.

Officialprincipen är en allmän princip inom förvaltningsrätten. Den innebär att en myndighet har ett ansvar för utredningen och en allmän skyldighet att se till att en ansökan blir utredd i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. Det är dock den enskildes ansvar att så långt det är möjligt styrka sina uppgifter genom att inkomma med handlingar, till exempel ett läkarintyg. När det behövs ska myndigheten vägleda den enskilde i vilka uppgifter och eventuella intyg som behövs. Detta beskrivs i 23 § förvaltningslagen. Ibland kan nämnden behöva inhämta sekretessbelagda uppgifter hos andra myndigheter eller inom den egna förvaltningen, för att en bedömning av ansökan ska kunna göras. För att sekretessbelagda uppgifter ska kunna inhämtas måste den enskilde ge sitt samtycke. Ett samtycke kan ges muntligt eller skriftligt. Ett muntligt samtycke dokumenteras. Ett samtycke gäller som längst fram tills beslut är fattat i ärendet, men kan när som helst återkallas. Om nödvändiga uppgifter inte får inhämtas, eller den enskilde på annat sätt inte medverkar till utredningen, kan följden bli att begäran om insatser avslås.

Utredning och bedömning av behov

Vid bedömning om en person har rätt till LSS-insats, prövas om den enskilde:

- tillhör LSS personkrets
- har behov av sökt insats för att tillförsäkras goda levnadsvillkor, samt
- inte får behovet tillgodosett på annat sätt.

Det görs alltid en systematisk individuell bedömning utifrån den enskildes unika situation och aktuella behov. Levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning bör jämföras med villkoren för andra människor i samma ålder och med liknande förhållanden.

Enligt föräldrabalken (FB) har vårdnadshavare ansvar för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov blir tillgodosedda. Vårdnadshavare ska också ansvara för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Vid bedömning av insatser enligt LSS till barn och ungdomar under 18 år beaktas vad som normalt kan anses falla inom ramen för det föräldraansvar som alla vårdnadshavare har enligt föräldrabalken. Det innebär att det enbart är det stödbehov som kan anses vara utöver vad som är normalt för barn i motsvarande ålder som ska ligga till grund för rätten till insatser enligt LSS.

Dokumentation

Enligt 21 a § LSS ska handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om insatser enligt denna lag skall dokumenteras. Dokumentationen skall utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Handlingar som rör enskildas personliga förhållanden skall förvaras så att obehöriga inte får tillgång till dem.

Dokumentationen skall enligt 21 b § LSS utformas med respekt för den enskildes integritet. Den enskilde bör hållas underrättad om de journalanteckningar och andra anteckningar som förs om

honom eller henne. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig skall detta antecknas.

Dokumentationen ska följa hela processen från aktualisering till beslut. Den ska innehålla tillräcklig, väsentlig, korrekt och ändamålsenlig information. Endast de uppgifter som har betydelse för att kunna utreda behovet av den sökta insatsen ska dokumenteras. Det ska tydligt framgå av dokumentationen vilken personkrets den enskilde tillhör.

Kommunikation

När en utredning är färdigställd ska den i vissa fall kommuniceras med den enskilde innan beslut fattas. Reglerna om kommunikation finns i 25 § förvaltningslagen (FL). Vid kommunikeringen får den enskilde ta del av utredningen och, om så önskas, inkomma med kompletterande information/rättningar. I utskicket framgår hur lång tid den enskilde har på sig för att yttra sig, i regel 10 arbetsdagar.

Alla utredningar där avsikten är att göra ett avslag eller ett delvis avslag på ansökan ska kommuniceras. Det finns ingen skyldighet att kommunicera utredningar när den enskildes ansökan bifalles i sin helhet.

Beslut och underrättelse om beslut

Beslut enligt LSS fattas på delegation av nämnden. Ett beslut kan antingen vara gynnande (bifall), delvis gynnande (delavslag) eller icke gynnande (avslag). Ett gynnande beslut innebär att den sökande får sin ansökan beviljad i sin helhet. Alla beslut där ansökan avslagits helt eller delvis kan överklagas. Den enskilde underrättas skriftligt om beslutet. **Ett beslut enligt LSS kan i undantagsfall tidsbegränsas och då med motivering.**

Enligt 8 § LSS kan insatser enligt LSS endast ges på begäran från den enskilde eller dennes ställföreträdare. Vid ett tidsbegränsat beslut måste den enskilde därför begära insatsen på nytt, innan nämnden fattar beslut om att insatsen ska fortsätta. Innan ett tidsbegränsat beslut upphör ska nämnden i god tid informera den enskilde eller dennes företrädare, om att beslutet upphör och att insatsen måste sökas på nytt om den enskilde vill att den ska kvarstå. I samband med att en insats beviljas ska den enskilde erbjudas att en individuell plan med beslutade och planerade insatser upprättas i samråd med honom eller henne (läs mer under avsnittet "Individuell plan").

Överklagande

Ett beslut som helt eller delvis gått den enskilde emot kan överklagas till Förvaltningsrätten. Information om hur beslutet överklagas lämnas i samband med att beslutet delges den enskilde. Den enskilde ska erbjudas stöd vid överklagande om så önskas, inklusive hjälp med att formulera överklagandet. **Handläggaren får inte påverka innehållet, utan endast bistå med formalia och struktur.**

Överklagandet måste ha kommit in till nämnden inom tre veckor från den dag den enskilde fick del av beslutet. När ett överklagande kommer in till nämnden görs en så kallad rättidsprövning som innebär att nämnden tar ställning till om överklagandet har kommit in i rätt tid. Om beslutet är uppenbart felaktigt kan nämnden ändra beslutet på det sätt som den enskilde begärt i sitt överklagande. Om beslutet ändras på det sätt som den enskilde begär skickas överklagandet vidare till Förvaltningsrätten tillsammans med kopior på handlingar i ärendet samt nytt beslut. Om beslutet *inte* ändras skickas överklagandet till Förvaltningsrätten tillsammans med kopior på handlingar i ärendet. Detta bör ske utan dröjsmål, det vill säga inom en vecka.

Handläggningstid

Myndigheter ska utreda ärenden så snabbt som möjligt. Tiden kan variera beroende på ärendets komplexitet och om intyg eller yttranden behöver hämtas. Vissa ansökningar är mer brådskande och ska prioriteras. Om handläggningen försenas ska den sökande informeras om orsaken.

Om ett ärende inte är avgjort inom sex månader kan den enskilde skriftligen begära ett beslut. Myndigheten måste då inom fyra veckor antingen fatta beslut eller avslå begäran i ett särskilt beslut. Ett sådant beslut kan överklagas till Förvaltningsrätten.

Verkställighet av beslut

Vid beslut om bifall är det innehållet i beslutet som avgör hur det verkställs. Handläggaren skickar en beställning till den enhetschef eller motsvarande som ansvarar för att verkställa beslutet. Detaljerna för hur beslut ska verkställas beskrivs i en genomförandeplan som verkställigheten gör tillsammans med den enskilde.

Uppföljning av beslutade insatser

I LSS finns inga bestämmelser som anger hur ofta nämnden ska följa upp ett beslut om insatser enligt 9 § LSS. I 10 § LSS anges att en individuell plan ska omprövas fortlöpande och minst en gång om året. Beslutade insatser för barn följs upp årligen eller omprövas vid ändrade förhållanden. Beslut om LSS 9 § 8 (bostad med särskild service för barn och ungdom) följs upp minst var sjätte månad.

Med hänsyn till barns naturliga utveckling och mognad i takt med stigande ålder, kan beslutade insatser för barn tidsbegränsas som längst till och med den månad då barnet fyller 18 år, eller till och med den månad då gymnasie studier avslutas. Beslutade insatser för personer över 18 år följs upp och omprövas vid ändrade förhållanden. Ansvarig enhetschef och den enskilde ska till handläggare meddela förändringar som kan påverka insatsen.

Individens behov i centrum

Socialstyrelsen har utvecklat modellen Individens behov i centrum (IBIC) för ett behovsinriktat och systematiskt arbets sätt inom socialtjänsten. Modellen gäller för alla personer, oavsett ålder, som har behov av stöd enligt Socialtjänstlagen (SoL) eller Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

IBIC innebär att utredning och planering utgår från individens behov och resurser. Arbets sättet bygger på strukturerad dokumentation med ett nationellt fackspråk där ICF- internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa- är en central del. En viktig grund i IBIC är att den enskildes egen uppfattning lyfts fram. Det handlar om att tydliggöra vad personen klarar i vardagen, vilka svårigheter som finns och hur dessa påverkar livsföringen. Fokus ligger på individens resurser och på vad stödet ska bidra till. Målet är att behovet hos den enskilde ska styra bedömningen och att insatserna anpassas individuellt.

IBIC används av handläggare vid utredning, bedömning och planering av insatser. Arbets sättet ökar den enskildes delaktighet i hela processen- från utredning till uppföljning. Det ger tydlighet kring vilket stöd personen behöver och har rätt till, underlättar uppföljning och utvärdering av insatser samt stärker rättssäkerheten och likvärdigheten.

De 11 livsområdena är:

Lärande och att tillämpa kunskap

Livsområdet handlar om förmågan till inläring, att kunna ta reda på information, att fokusera uppmärksamhet, att lösa problem samt att fatta beslut.

Allmänna uppgifter och krav

Livsområdet handlar om att genomföra en daglig rutin, att hantera stress och andra psykologiska krav samt att på ett socialt lämpligt sätt hantera sitt eget beteende.

Kommunikation

Livsområdet handlar om att förmedla eller ta emot ett budskap via språk, tecken, symboler så att de inblandade personerna förstår.

Förflyttning

Livsområdet handlar om att röra sig genom att ändra kroppsställning eller att förflytta sig från en plats till en annan, att bära, flytta eller hantera föremål, att gå, springa eller klättra och att använda olika former av transportmedel. En person som behöver stöd med förflyttning kan behöva det både i och utanför hemmet.

Personlig vård

Livsområdet handlar om aktiviteter kring hälsa och att kunna sköta sin hygien. Där ingår aktiviteter såsom att tvätta sig och torka sig själv, att ta hand om sin kropp, att klä sig, gå på toaletten, att äta och att dricka samt att sköta sin egen hälsa.

Hemliv

Livsområdet handlar om aktiviteter kring hushållsarbete i hemmet. Det kan till exempel vara att städa, tvätta, laga och servera mat, diska samla ihop och kasta sopor, köpa kläder och andra varor.

Mellanmänskliga interaktioner och relationer

Livsområdet handlar om att umgås och samspela med andra personer i sociala sammanhang på ett sätt som är socialt lämpligt och passande.

Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv

Livsområdet handlar om att ha ett socialt liv, delta i föreningar, utöva intressen, religion och politiskt engagemang.

Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv

Livsområdet rör handlingar som krävs vid arbete och sysselsättning, vid utbildning och i samband med ekonomiska transaktioner i olika former.

Känsla av otrygghet

Livsområdet handlar om den enskildes känslomässiga upplevelser av otrygghet.

Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer en närstående

Livsområdet handlar om brukares anhörigas behov av stöd och avlastning när den anhöriga vårdar eller stödjer sin närstående.

Barnets delaktighet i handläggningen

Den förste januari 2020 blev barnkonventionen, Förenta nationernas (FNs) konvention om barnets rättigheter svensk lag: barnrättslagen. Barnkonventionen innehåller rättigheter som varje barn ska ha och gäller alla barn och unga upp till 18 år som bor eller vistas i ett land. Barnkonventionen slår fast att alla barn har samma rättigheter att växa upp under trygga förhållanden, att utvecklas och att skyddas mot övergrepp och utnyttjande. Barnkonventionen bygger på fyra principer:

- Barnet ska skyddas mot alla former av diskriminering (artikel 2).
- Barnets bästa ska beaktas i alla beslut (artikel 3).
- Barn har rätt till liv och utveckling (artikel 6).
- Barnet ska ha rätt att säga sin mening och få den respekterad (artikel 12).

Barn har rätt till inflytande vid ansökan, utredning, beslut och uppföljning. Vid inledande kontakter med vårdnadshavare ska information därför ges om att barnets perspektiv beaktas i utredningen och att barnet kommer att få inflytande i utredningsprocessen. LSS-handläggaren ska skaffa sig kännedom om barnets vilja, förutsättningar och uppfattning om sin situation.

Vilka överväganden som görs i utredningen utifrån barnets perspektiv och hur detta påverkar beslutet ska framgå av dokumentationen. Hur barnet har varit delaktigt i utredning, beslut och uppföljning, liksom barnets åsikter och önskemål ska dokumenteras. Då barnet inte kan eller vill delta i utredningsprocessen ska orsaken framgå i dokumentationen.

När det gäller barnperspektiv i LSS-handläggning är det viktigt att komma ihåg att begreppet barnperspektiv inbegriper flera delar. För handläggaren innebär detta att dels tänka sig in i det enskilda barnets behov och vad som behövs utifrån barnets perspektiv och sammanhang. Barnet ska också ges möjlighet att komma till tals och framföra sina synpunkter. När det gäller barn med kommunikationssvårigheter finns det olika hjälpmedel att tillgå för att samtala med barnet eller så får handläggaren lita på närstående som är väl förtrogna med barnets sätt att kommunicera. Det samhälleliga barnperspektivet där man tar vara på den allmänna kunskap som finns kring barns utveckling behöver också användas när man gör utredningar enligt LSS.

Personkretsbedömning

Alla människor som har en funktionsnedsättning omfattas inte av LSS. För att få ta del av de insatser som anges i lagen måste den funktionshindrade tillhöra en så kallad personkrets.

I LSS 1 § definieras personkretsen i tre punkter (läs mer under avsnittet "Personkrets" s.4).

I punkt 1 anges att personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd ingår i personkretsen. Med utvecklingsstörning avses en intellektuell funktionsnedsättning som inträffar under den enskildes utvecklingsperiod, vilket i regel är före 16 års ålder. Autism eller autismliknande tillstånd innebär en djupgående störning med betydande svårigheter i social förmåga, kommunikation och ett beteende som medför allvarliga funktionshinder ifråga om psykosocial eller pedagogisk anpassning. Tillståndet debuterar under barndomen, oftast före 7 års ålder. Autismspektrumstörning är ett samlingsnamn för flera olika diagnoser. De vanligaste är autism, aspbergers syndrom och atypisk autism. Det är skillnad på autism och autistiska drag. Den senare är inte en diagnos utan en komplettering till en annan diagnos. Personer som endast har autistiska drag tillhör inte personkrets 1.

I punkt 2 ingår personer som har fått ett begåvningsmässigt funktionshinder efter en hjärnskada i vuxen ålder. Hjärnskadorna skall ha orsakat en betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning som kan ha uppstått genom yttre våld, sjukdom eller olycksfall. Personer med psykiska sjukdomstillstånd som medför begåvningshandikapp som exempelvis sjukdomar som är en följd av missbruk eller demens kan endast omfattas av lagen om de uppfyller

kriterierna i tredje punkten. Efter lagens tillkomst har domstolarna i några fall bedömt att personer med demens eller Alzheimers sjukdom tillhört personkrets 2. I dessa fall har domstolarna ansett att tillståndet beror på kroppsliga förändringar och inte är psykiska sjukdomstillstånd. För att tillhöra personkrets 2 räcker det inte med att ha fått diagnosen Alzheimers sjukdom. Liksom för andra personer som bedöms tillhöra personkretsen krävs att den begåvningsmässiga funktionsnedsättningen efter hjärnskada är betydande och bestående.

I punkt 3 ingår personer med varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder, som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är så stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och har därmed ett omfattande behov av stöd och service. För att tillhöra tredje punkten måste samtliga kriterier vara uppfyllda.

Varaktiga funktionshinder

Funktionshindren skall vara varaktiga, d v s inte vara av tillfällig eller mer övergående karaktär.

Stora funktionshinder

I specialmotiveringen till LSS anges funktionshinder vara den begränsning eller det hinder som gör att en människa till följd av skada eller sjukdom inte kan utföra en aktivitet på det sätt eller inom de gränser som kan anses normalt. Funktionshindret skall vara stort på så sätt att det inkräktar på viktiga livsområden som t ex i hemmet, på arbetet, eller under fritiden samt förmågan att ta till sig information, att kommunicera, strukturera, organisera och förstå den egna vardagen eller förstå sin ekonomi.

Exempel på funktionshinder som gör att en enskild omfattas av personkrets 3 kan vara till exempel uttalade förlamningar, svårartade och invalidiserande effekter av t ex. diabetes eller hjärt- och lungsjukdomar, grava syn- och hörselskador och olika former av psykiska funktionshinder.

Betydande svårigheter

I specialmotiveringen till LSS anges betydande svårigheter i den dagliga livsföringen kunna vara att inte klara vardagsrutiner som toalettbestyr och hygien, påklädning, mathållning, kommunikation, förflyttning inom- eller utomhus, sysselsättning och nödvändig träning och/eller behandling. Det kan också handla om att kunna göra sig förstådd eller förstå sin ekonomi.

Omfattande behov av stöd eller service

Detta kan vara behov av hjälp med toalettbesök, påklädning, matlagning, skrivning och läsning, kommunikation, förflyttning, sysselsättning och rekreation. Med omfattande menas att den enskilde i allmänhet har ett dagligt behov av långvarigt eller upprepat stöd i olika situationer och miljöer. Ibland kan det dock behövas återkommande insatser av så speciell art att de trots mindre tidsåtgång är att betrakta som omfattande. En enskilds behov av stöd och service skall ske utifrån en sammanvägning av medicinska, sociala och psykologiska faktorer.

För människor med flera funktionshinder måste den samlade effekten bedömas. Små men flera funktionshinder kan sammantaget förorsaka betydande svårigheter.

LSS-handläggaren ska bedöma om den enskilde tillhör personkrets enligt LSS. Personkrets enligt 1 § punkt 1 och 2 LSS skall alltid intygas med psykolog- och/eller läkarutlåtande, där diagnosen uttryckligen överensstämmer med begreppen i lagtexten. Personkrets enligt 1 § punkt 3 LSS skall alltid intygas med ett läkarutlåtande där det framgår diagnos, varaktighet, beskrivning och bedömning av funktionhindrets omfattning och karaktär för att LSS-handläggaren ska kunna göra en bedömning om den enskilde tillhör personkrets. Det kan även behövas kompletterande intyg från exempelvis psykolog, sjukgymnast och/eller arbetsterapeut.

Vid bedömning av om ett litet barn omfattas av LSS personkrets kan det vara svårt att avgöra om funktionshindret kommer att medföra betydande svårigheter i den dagliga livsföringen. Det beror på att alla små barn naturligt har begränsningar, till exempel när det gäller att gå, äta själv eller tala.

Bedömningen ska därför fokusera på:

- Om barnet, med stigande ålder, kan antas få onormalt stora svårigheter i vardagen.
- Om dessa svårigheter leder till ett omfattande behov av stöd och service.

Om det inte går att bedöma om barnet kommer att omfattas av personkretsen i framtiden, uppfylls inte kravet på varaktighet i funktionshindret. Viktigt: Vårdnadshavaren ska informeras om att en ny ansökan om LSS-insatser kan göras längre fram om behovet kvarstår eller förändras.

Insatser enligt LSS

Rådgivning och annat personligt stöd enligt 9 § 1 LSS

Är en stödsats som Västra Götalandsregionen ansvarar för. Insatserna kan vara av rådgivande och stödjande karaktär som exempelvis kan ges av kurator, sjukgymnast, psykolog, dietist, arbetsterapeut, talpedagog osv.

Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd för sådan assistans enligt 9 § 2 LSS

Med personlig assistans avses ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer, till den som på grund av stora och varaktiga funktionsnedsättningar behöver hjälp för att tillgodose sina grundläggande behov. Omfattningen av de grundläggande behoven har en avgörande betydelse för huruvida personlig assistans kan beviljas.

Med grundläggande behov avses:

1. andning
2. personlig hygien
3. måltider
4. av- och påklädning
5. kommunikation med andra
6. stöd som den enskilde behöver på grund av psykisk funktionsnedsättning för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom
7. Stöd som den enskilde behöver löpande under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd som innebär att det finns fara för den enskildes liv eller att det annars finns en överhängande och allvarlig risk för hans eller hennes fysiska hälsa

Om den enskilde på grund av en psykisk funktionsnedsättning behöver kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser för att han/hon själv ska klara att tillgodose ett grundläggande behov som avses i första stycket 2–5, ska sådana insatser beaktas som en del av hjälpen med det grundläggande behovet.

Utöver assistans för de grundläggande behoven, kan även rätt till insatser för andra kvalificerade personliga behov beviljas efter en bedömning av den enskildes unika förutsättningar och livssituation, så som exempelvis hjälp med att sköta hushållsarbete och inköp samt hjälp och stöd vid aktiviteter utanför bostaden. Den enskilde ska vara delaktig i utförandet av sysslorna.

Om den enskilde har en partner (make, maka eller sambo) ska denne i de flesta fall ta ansvar för delar av de gemensamma hushållssysslorna. Hur stor del av hushållsarbetet som ska täckas av personlig assistans bedöms individuellt i varje ärende.

När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska man bortse från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ansvarar för enligt föräldrabalken. Detta görs med hänsyn till barnets ålder,

utveckling och övriga omständigheter. För att tydliggöra detta används ett schablonavdrag (föräldraavdrag) från barnets behov av hjälp med grundläggande och andra personliga behov.

- Avdragets storlek bestäms utifrån barnets ålder.
- Aktuell schablon för föräldraavdrag finns på Regeringens hemsida.

Enligt 9 b § LSS är personer som fyllt 66 år inte berättigade till insatsen biträde av personlig assistent. Har insatsen beviljats före 66-årsdagen, har den enskilde dock rätt att behålla insatsen i samma omfattning även efter 66-årsdagen. Personlig assistans beviljas med antal timmar och minuter per vecka och assistans beviljas inte för sjukvårdande insatser enligt Hälso- och sjukvårdslagen.

Personlig assistans i form av assistansersättning kan även beviljas från Försäkringskassan (FK) enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken (SFB). En person kan bara beviljas assistansersättning från FK om behov av hjälp med sina grundläggande behov som överstiger 20 timmar per vecka. Läs mer om assistansersättning på Försäkringskassans webbplats.

Vid tillfälligt behov av utökning av personlig assistans, utöver vad som beviljats inom ramen för Försäkringskassans eller kommunens beslut, gör den enskilde en ansökan hos kommunen som utreder behovet. Exempel på ett tillfälligt behov av utökning kan vara en tillfällig försämring av funktionsförmågan på grund av sjukdom.

Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS

Ledsagarservice ska underlätta för den enskilde att delta i samhällslivet. Ledsagarservice ska ha karaktären av personlig service och anpassas efter de individuella behoven. Insatsen är till för att ge personer som inte uppfyller förutsättningarna för personlig assistans ökade möjligheter att genomföra enklare aktiviteter, till exempel besöka släkt och vänner, delta i fritids-, kultur- och nöjesaktiviteter eller i föreningsliv. Insatsen beviljas vanligtvis i antal timmar per månad. Outnyttjad ledsagning kan inte sparas

Ledsagarservice kan beviljas både som en regelbunden insats och som en tillfällig sådan. Insatsen är i första hand tänkt att tillgodose enklare aktiviteter i närmiljön men *kan* även gälla för tillfälliga resor, studiecirkel/kurser eller familjeangelägenheter. LSS-handläggare eller enhetschef kan skriva ett intyg om att personen har beslut om ledsagning. Intyget kan ge fri entré vid vissa arrangemang. LSS-handläggare ska informera den enskilde om att denne står för sina egna samt ledsagarens utgifter.

Insatsen är inte till för personer som har beslut om personlig assistans enligt LSS eller assistansersättning enligt SFB. ”Omfattande insatser i assistansliknande former kan alltså inte anses ligga inom ramen för vad en kommun kan förpliktigas att svara för som ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS. Inte heller olika omkostnader som kan uppstå för ledsagare ingår i den insats som regleras i nämnda lagrum. Insatser som går utöver vad som följer av LSS kan bara ges med stöd av socialtjänstlagen” (HFD 2011:8)

I insatsen ingår ingen omvårdnad enligt 9 e § LSS. Omvårdnad kan dock förekomma under ledsagningen. Ledsagaren kan vara behjälplig med exempelvis intag av en måltid eller vid ett toalettbesök om det behövs för att insatsen ska vara möjlig att genomföra.

Insatsen ledsagarservice är inte ett alternativ till sjukresor för att underlätta besök hos läkare, sjukgymnast, tandläkare eller liknande (Kammarrätten Stockholm, 2013-02-27, mål nr: 7444-12).

Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS

Syftet med insatsen kontaktperson är att bryta den enskildes isolering genom samvaro och hjälp till fritidsverksamhet, ge råd till den enskilde som inte är av komplicerad natur och att underlätta ett

självständigt liv i samhället. Insatsen ges som ett icke professionellt stöd av någon med stort engagemang och intresse. Syftet med stödet är att kompensera för funktionsnedsättningens inverkan, inte för bristande mognad eller allmänna svårigheter som är typiska för åldern, vilket täcks av föräldraansvaret. Olika vägledande domar visar på att insatsen kontaktperson inte ska beviljas personer som har ett privat socialt nätverk, har regelbunden sysselsättning eller bor i en bostad med särskild service. Insatsen beviljas som grund med antal tillfällen per vecka eller månad.

Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS

Avlösarservice fungerar som avlastning för den som i hemmet har omvårdnad om en person med funktionsnedsättning. Insatsen gör det möjligt för den anhörige/närstående att få avkoppling och egen tid för aktiviteter utanför och/eller i hemmet. Den kan även ges för att familjen ska kunna genomföra aktiviteter som personen med funktionsnedsättning inte deltar i eller för att anhöriga ska kunna ägna sig åt övriga barn i hushållet. Den som får uppdraget som avlösare tar då tillfälligt över omvårdnaden och tillsynen i hemmet. Avlösarservice kan erbjudas som en regelbunden insats eller som en insats vid enstaka tillfällen, till exempel vid oförutsedda händelser. Insatsen beviljas vanligtvis med antal timmar per vecka.

Avlösarservice i hemmet ska inte ersätta förskola eller fritidshem.

Korttidsvistelse utanför det egna hemmet enligt 9 § 6 LSS

Korttidsvistelse är en insats som ska ge den enskilde möjlighet till miljöombyte och rekreation och/eller att anhöriga ges möjlighet till avlösning i omvårdnadsarbetet. Insatsen kan även ses som ett led i att bryta ensidigt beroende mellan barn och föräldrar. Korttidsvistelse kan förläggas i korttidshem, i stödfamilj eller som lägervistelse. Insatsen kan beviljas både som en regelbunden insats eller som en insats vid enstaka tillfällen, till exempel vid oförutsedda händelser. Insatsen beviljas vanligtvis med antal dygn per månad eller dygn per år.

När föräldrar har gemensam vårdnad och barnet bor växelvis hos de båda vårdnadshavarna beviljas vanligtvis inte insatsen korttidsvistelse, då behovet av avlastning kan anses vara tillgodosett. Utifrån barnets bästa beaktas också att minimera antalet miljöer att förhålla sig till, vilket kan vara påfrestande inte minst utifrån funktionsnedsättningen.

Gäller begäran om korttidsvistelse en vuxen person måste det beaktas om den enskilde har andra insatser enligt LSS som ska tillgodose delvis samma behov, t. ex om den enskilde har personlig assistans som möjliggör för honom/henne att ta del av aktiviteter av olika slag (RÅ 2006 ref. 66.).

Även HFD 2018 ref 20 beaktas vid prövning av rätt till korttidsvistelse utanför det egna hemmet för att bereda anhöriga avlösning när de anhöriga är assistenter. Prövningen ska göras på samma sätt som om den enskilde anlitat utomstående assistenter. Korttidsvistelse är inte tänkt att vara en heltidslösning, vid ett omfattande behov bör ett övervägande göras kring om insatsen bostad med särskild service tillgodoser den enskildes behov bäst.

Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov enligt 9 § 7 LSS

Korttidstillsyn är en fortsättning på fritidshem och kan erbjudas från och med vårterminens slut det år barnet fyller 13 år och så länge barnet går i skolan. Insatsen ges för att skolungdom med omfattande funktionshinder ska tillförsäkras en trygg situation och en meningsfull fritidssysselsättning i anslutning till skoldagen, samt under lov- och studiedagar under tid då föräldrar förvärvsarbetar, studerar eller andra särskilda skäl. Öppethållandet vid korttidstillsyn överensstämmer med annan kommunal fritidshemsverksamhet och erbjuds inte under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger.

Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet enligt 9 § 8 LSS

Insatsen är för barn och ungdomar som på grund av sin funktionsnedsättning, trots olika stödinsatser inte kan bo kvar hos sina föräldrar. Anledningen till att ett barn eller ung person beviljas insatsen kan också vara skolgång på annan ort. Beslutet följs upp halvårsvis.

Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna enligt 9 § 9 LSS

Bostad med särskild service för vuxna finns i tre huvudformer; servicebostad, gruppboende och annan särskilt anpassad bostad.

Med servicebostad menas en fullvärdig bostad med god tillgänglighet där omfattande service och vård kan ges dygnet runt. En baslägenhet med en fast personalbemanning ska finnas i nära anslutning till servicebostäderna. Där finns även gemensamma utrymmen för sällskap och aktiviteter. Bostäderna är i regel anpassade efter den enskildes behov samt kan vara samlade i samma hus eller i kringliggande hus. Servicebostad kan för personer med funktionshinder vara en lämplig mellanform av bostad mellan ett helt självständigt i egen lägenhet och en lägenhet i gruppboende.

Gruppboende är ett bostadsalternativ för funktionshindrade, som har ett omfattande tillsyn- och omvårdnadsbehov så att det behövs tillgång till personal dygnet runt. Syftet med gruppboende är att vuxna funktionshindrade som inte klarar ett eget boende eller boende i servicebostad, ska ges möjligheten till att kunna skapa sig ett eget hem. I insatsen bostad med särskild service ingår omvårdnad samt fritids- och kulturaktiviteter.

Med omvårdnad menas all individuellt anpassad hjälp i den dagliga livsföringen och avser insatser som ska tillgodose den enskildes psykiska, fysiska och sociala behov. I omvårdnaden ligger en skyldighet stödja och hjälpa personer med funktionsnedsättning med dagliga personliga behov. Till exempel:

- äta, dricka och förflytta sig.
- sköta sin personliga hygien och klä sig.
- sköta hemmet, tillreda måltider, göra ärenden och inköp.
- kommunicera, upprätthålla sociala kontakter och bryta social isolering.
- göra tillvaron begriplig, förutsägbar och trygg.
- planera framåt.
- göra tillgänglig den hälso- och sjukvård, inklusive habilitering, rehabilitering och hjälpmedel samt tandvård som behövs.
- se till att misstankar om övergrepp och andra brott mot den enskilde polisanmäls.
- ta del av fritids- och kulturutbudet.

Annat särskilt anpassad bostad är en av kommunen anvisad bostad med viss grundanpassning men utan fast bemanning. I denna boendeform ingår inte omvårdnad, fritids- och kulturaktiviteter.

Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS

Insatsen är till för personer som tillhör personkrets 1 och 2, är i yrkesverksam ålder, som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig. Syftet med daglig verksamhet är att erbjuda den enskilde en meningsfull sysselsättning, bidra till den personliga utvecklingen och främja delaktighet i samhället. Det övergripande målet är att utveckla den enskildes möjlighet till arbete.

Förhandsbesked

Den som omfattas av LSS personkrets och som vill flytta till en annan kommun har rätt att före inflyttning få besked av inflyttningskommunen om vilka insatser han eller hon kan erhålla, vilket ökar tryggheten inför eventuell flytt till den nya kommunen. Denna bestämmelse har till syfte att underlätta för personer med funktionsnedsättning att flytta mellan kommuner. Den enskilde kan dock inte kräva förhandsbesked från flera kommuner samtidigt. En ansökan om förhandsbesked ska behandlas på samma sätt som om sökanden var bosatt i kommunen. Ett förhandsbesked gäller under 6 månader, räknat från den dag då insatserna blir tillgängliga för den enskilde.

Övriga bestämmelser

Ansvar mot bosatta i kommunen

Huvudregeln är att insatser enligt LSS ska tillgodoses av den kommun där en person är bosatt enligt 16 § LSS. Vid en bedömning av var en person ska anses vara bosatt kan ledning hämtas från bestämmelserna i folkbokföringslagen (prop. 2010/11:49 s. 61). Bosättningskommunen ska ansvara för det stöd och den service enligt LSS som den enskilde kan behöva under en tillfällig vistelse i en annan kommun (om det inte handlar om ett akut behov av stöd). Bosättningskommunens ansvar gäller till exempel i samband med en längre tids studier eller arbete på annan ort, men även med tillfällig vistelse under sommaren, en kurs på annan ort eller ett teaterbesök med behov av ledsagning. I det fall en person är bosatt i en kommun till följd av en annan kommuns beslut om boende, ska den kommun som beslutat om boendet behålla ansvaret för LSS-insatser. Vistelsekommunen är i vissa fall skyldig att på begäran av bosättningskommunen bistå med utredning och ansvara för att verkställa ett beslut (16 a § LSS).

God man/förvaltare

Enligt 15 § punkt 6 LSS hör till kommunens uppgift att anmäla till överförmyndaren när en person som omfattas av 1 § kan antas behöva förmyndare, förvaltare eller god man eller när det bör kunna upphöra. Anmälan om god man/förvaltare kan göras av LSS-handläggare för de personer som behöver hjälp med att sörja för person, bevaka sin rätt, och förvalta sin egendom. LSS-handläggare kan även vara den enskilde behjälplig med att ansöka om god man/förvaltare.

Lex Sarah

Enligt 24 b § LSS ska personal genast rapportera om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande, som rör den som får eller som kan komma ifråga för insatser inom LSS. Rapportering av missförhållande eller påtaglig risk för ett missförhållande ska alltid rapporteras till nämnden i enlighet med fastslagna rutiner. För Lex Sarah finns utarbetade rutiner i nämnden.

Lex Maja

Lex Maja är en bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (OSL) vilket möjliggör att bryta sekretessen genom att anmäla till länsstyrelsen eller polisen att ett djur tydligt utsätts för vanvård eller misshandel, eller uppenbart visar symtom på sjukdom eller är allvarligt skadat.

Ny sekretessbrytande bestämmelse enligt 10 kap 15 a § OSL

Från och med den 1 december 2025 gäller en ny sekretessbrytande bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen. Syftet med lagändringen är att möjliggöra ett mer effektivt informationsutbyte mellan myndigheter för att motverka brottslighet, felaktiga utbetalningar och andra överträdelser.

Den nya regeln innebär att sekretess enligt 21–40 kap. OSL inte hindrar att uppgifter lämnas till en annan myndighet om det behövs för att:

- Förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet
- Utredda brott
- Förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda felaktiga utbetalningar
- Förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda fusk och överträdelse av regler, beslut eller avtal

Varje utlämnande ska föregås av en noggrann bedömning och dokumentation av intresseavvägningen. Det vill säga att uppgifter får endast lämnas ut om intresset av att lämna ut uppgifterna väger tyngre än det sekretesskyddade intresset. Det är fortsatt viktigt att värna den enskildes integritet och att endast lämna ut uppgifter när det är nödvändigt och lagligt.

Undantag: Vissa sekretessområden är undantagna från bestämmelsen. Socialtjänstsekretessen omfattas dock, vilket innebär att uppgifter inom LSS kan delas enligt ovanstående villkor.

Förebyggande arbete och samordning av insatser enligt nya Socialtjänstlagen

Från och med den 1 juli 2025 gäller en ny socialtjänstlag som betonar ett mer förebyggande och samordnat arbetssätt inom Socialtjänsten. Detta gäller även insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Syftet är att stärka individens möjligheter till delaktighet och självständighet genom tidiga insatser och samverkan mellan olika samhällsaktörer. Samordning ska ske i dialog med den enskilde och vid behov med anhöriga eller företrädare och dokumenteras, exempelvis vid en samordnad individuell plan (SIP).

Välfärdsbrottlighet inom LSS myndighetsområde

Uppdragstagaren har inte ansvar för tillsyn av verkställighet hos privata utförare. Detta ansvar ligger hos respektive uppdragsgivare, dvs. den kommun som fattat beslut om insatsen. Syftet med tillägget är att förtydliga gränsdragningen mellan handläggning och tillsyn, samt att säkerställa att ansvar utövas i enlighet med gällande lagstiftning och kommunala riktlinjer. Vid misstanke om brottslighet kontaktas ansvarig chef och polisanmälan görs.

Kvalitetssäkring av handlägningsprocessen

Handlägningsprocessen granskas från att ett ärende initieras till beslut genom stickprov tre gånger per år. Ärendegenomgång genomförs regelbundet för ärenden som ligger över delegationsordning för handläggare.

Sektor/enhet
Nämndsekreterare
Alexandra Järvelä Stenlund

Tjänsteskrivelse
2026-04-07
2026/86

Tjänsteskrivelse

Beslutsförslag

Att socialnämnden beslutar att:

1. Godkänna föreslagna ändringar i dokumentet Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt LSS.
2. Uppdra åt verksamhetschef att genomföra revideringen och säkerställa att uppdaterade riktlinjer kommuniceras till berörda handläggare.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kanslienheten.

Sammanfattning av ärendet

Den nya socialtjänstlagen (2025:400) trädde i kraft den 1 juli 2025 och innebär förändrade krav på socialtjänstens arbete, bland annat gällande:

- Förebyggande insatser
- Insatser utan behovsprövning
- Kunskapsbaserad verksamhet
- Tillgänglighet och barns rätt till delaktighet

För att säkerställa att riktlinjerna för handläggning enligt LSS är i linje med den nya lagen föreslås en revidering av dokumentet.

Ärendebeskrivning

Riktlinjerna för handläggning enligt LSS antogs 2023 av socialnämnderna i Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud och Åmål. Sedan dess har socialtjänstlagen ersatts av en ny lag (2025:400) som ställer nya krav på socialtjänstens arbete. För att säkerställa rättssäkerhet, likvärdighet och aktualitet i handläggningen enligt LSS krävs en uppdatering av riktlinjerna.

Förvaltningen bedömer att en revidering är nödvändig och föreslår att riktlinjerna kompletteras med avsnitt om:

- Samverkan med Socialtjänstlagen (SoL)
- Förebyggande insatser
- Kunskapsbaserad verksamhet
- Tillgänglighet och delaktighet
- Förstärkt barnperspektiv

I bilagan ”sammanfattning av revidering” förtydligas vilka revideringar som gjorts, både tillägg, ändringar och borttagna delar i sin helhet. I bilagan ”aktuell riktlinje” är revideringarna gulmarkerade, det behöver dock betonas att inte alla förändringar går att utläsa enbart från det dokumentet utan återfinns i sammanfattningen.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse

Sändlista:

LSS-enheten Åmål

Gunnar Wigstrand
Socialchef

Sektor/enhet
Nämndsekreterare
Alexandra Järvelä Stenlund

Bilaga
2026-04-14
2026/86

Sammanfattning av revidering

Sammanfattning av ärendet

I detta dokument sammanfattas de revideringar som gjorts gällande riktlinjer för LSS.

Nya tillägg och uppdateringar:

Ny sekretessbrytande bestämmelse (10 kap. 15 a § OSL)

- Från 1 december 2025 får uppgifter lämnas mellan myndigheter för att förebygga brott, felaktiga utbetalningar och regelöverträdelser.
- Kräver dokumenterad intresseavvägning och fortsatt hänsyn till integritet.
- Socialtjänstsekretessen omfattas, vilket innebär att LSS-uppgifter kan delas under dessa villkor.

Förebyggande arbete enligt nya Socialtjänstlagen (1 juli 2025)

- Betoning på tidiga insatser och samordning, även inom LSS.
- Samordnad individuell plan (SIP) lyfts fram som verktyg.

Avsnitt om välfärdsbrottlighet inom LSS myndighetsområde

- Klargör att uppdragstagare inte ansvarar för tillsyn hos privata utförare.
- Vid misstanke om brott: kontakt med chef och polisanmälan.

Kvalitetssäkring av handlägningsprocessen

- Stickprov tre gånger per år och ärendegenomgång för ärenden över delegationsordning.

Ändringar i befintliga avsnitt

IBIC-modellen (Individens behov i centrum): Texten har omarbetats för tydlighet:

- Fokus på strukturerad dokumentation och nationellt fackspråk (ICF).
- Ny betoning på att behovet ska styra bedömningen och att insatser anpassas individuellt.
- Livsområdet ”Känsla av trygghet” har ändrats till ”Känsla av otrygghet”.

Personkretsbedömning för små barn: Ny formulering med punktlista som förtydligar bedömningen:

- Om barnet med stigande ålder kan antas få onormalt stora svårigheter.
- Om dessa leder till omfattande behov av stöd.
- Tidigare text var mer generell.

Personlig assistans: Förtydligande om partneransvar och schablonavdrag (föräldraavdrag):

- Hänvisning till aktuell schablon på Regeringens hemsida.
- Gamla texten beskrev detta mer allmänt.

Beslut och överklagande

- Nytt: Handläggaren får inte påverka innehållet i överklagandet, endast bistå med formalia.
- Tidsbegränsning av beslut nämns som undantag och ska motiveras.

Borttagna eller omformulerade delar

- Vägledande nivåer för insatser (t.ex. antal timmar för ledsagning, avlösarservice) har tagits bort eller tonats ned i den nya versionen.
- Detaljerade exempel på domar och rättsfall har minskat i omfattning.

Gamla textstycken om IBIC och personkretsbedömning har ersatts med mer strukturerade stycken.

Sektor/enhet
Nämndsekreterare
Alexandra Järvelä Stenlund

Tjänsteskrivelse
2026-04-09
2026/90

Tjänsteskrivelse

Beslutsförslag

Socialnämnden beslutar att

1. lägga informationen till handlingarna samt godkänna rapporten för kvartal ett.
2. Utifrån prognosticerat utfall äska om ett budgettillskott på 4 000 tkr

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom sektoromsorg. Underlaget utgörs av kvartalsrapport Q1 2026 med tillhörande analys och prognos.

Sammanfattning av ärendet

Vid samtliga socialnämndssammanträden ska den ekonomiska situationen presenteras, vid förändrat utfall ska prognos för helår justerats.

För första kvartalet 2026 redovisar socialnämnden ett underskott om -1 265 tkr samt en prognos för helåret om cirka -5 255 tkr. Underskottet förklaras främst av ökade kostnader inom äldreomsorg, individ- och familjeomsorg samt LSS.

I samband med den ekonomiska redovisningen presenteras vid behov förslag på åtgärder för att få en budget i balans.

Ärendebeskrivning

Kvartalsrapporten per mars 2026 visar att intäkterna överstiger budget medan kostnaderna är högre än budgeterat, vilket sammantaget ger ett negativt resultat.

Äldreomsorgen uppvisar underskott till följd av höga sjukfrånvarokostnader och därmed ökat behov av vikarier och övertid. Samtidigt finns effektiviseringar inom hemtjänsten som på sikt kan bidra till en mer hållbar ekonomi.

Individ- och familjeomsorgen har fortsatt höga kostnader för placeringar, särskilt inom barn och unga, där kostnaderna överstiger budgeterad nivå.

LSS-verksamheten redovisar underskott kopplat till bemanning samt kvarstående externa placeringar.

Trots positiva avvikelser inom vissa verksamheter kvarstår ett totalt underskott. Förvaltningen har identifierat ett antal åtgärder, bland annat personalanpassningar, minskade övertidskostnader samt schemaöversyn inom vissa verksamheter, som sammantaget bedöms ge ekonomisk effekt under året.

Ekonomisk konsekvensbeskrivning

Socialnämnden prognostiserar ett underskott om cirka -5 255 tkr för helåret 2026. För att nå budget i balans har åtgärder motsvarande cirka 1,4 mnkr identifierats, men dessa bedöms inte vara tillräckliga.

Mot bakgrund av detta föreslås att nämnden äskar ett budgettillskott om 4 000 tkr.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

De ekonomiska förutsättningarna påverkar möjligheten att bedriva verksamhet med bibehållen kvalitet. Åtgärder såsom effektiviseringar och personalanpassningar behöver genomföras med hänsyn till brukarnas behov och arbetsmiljön för medarbetare.

Inga direkta miljömässiga konsekvenser bedöms föreligga.

Beslutsunderlag:

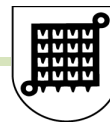
Bilaga 1: ekonomisk prognos

Sändlista:

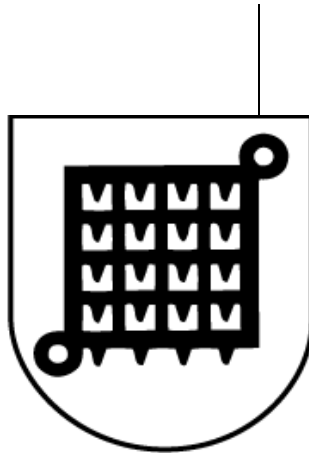
Ekonomienheten

Verksamhet	Ansvarig för rapportering	Beräkningsgrund	Genomsnitt 2025 (per månad)	Jan	Feb	Mar
Nettokostnad	Ekonom	Enl RR	17 153	17 020	17 090	16 309
Budget	Ekonom	Enl RR	15 045	16 385	16 385	16 385
Avvikelse	Ekonom	Enl RR	-1,17%	-3,90%	-4,30%	0,50%
Bostadsanpassning	EC Omsorgskontor	Antal beviljade ärenden	5	10	7	7
Bostadsanpassning	EC Omsorgskontor	Antal avslagna ärenden	2	0	0	1
beläggning särskilt boende och korttid:						
Hävestensgården (demens)	EC Hävesten	exkl korttid	42	42	42	43
Solgården (somatik)	EC Solgården	exkl korttid	17	18	18	18
Lillagården (somatik)	EC Lillagården	exkl korttid	16	13	13	13
Belagda dygn korttid	EC Lillagården	Antal korttidsdygn som belagts	254	292	262	319
Varav sålda dygn, korttid	EC Lillagården	Antal sålda dygn	15	48	46	51
Beviljade säbo beslut						
Somatik	EC Omsorgskontor	Antal personer	-	2	1	2
Demens	EC Omsorgskontor	Antal personer	-	1	0	-
Kommunal primärvård:						
Antal inskrivna i hemsjukvård	EC KPV	Totalt antal	153	153	153	153
Övertidsersättning	Ekonom	enl attererad tidredovisning (timmar)	188	26	42	103
Inhyrd bemanning	Ekonom	Enl fakturor (timmar)	89	0	0	0
Beläggningsgrad särskilt boende och korttid						
Demensboende			100%	100%	100%	102%
Somatik Lillagården			89%	72%	72%	72%
Somatik Solgården			94%	100%	100%	100%
Korttidsplatser			83%	94%	94%	103%
Hemtjänsten						
Antal personer med beviljad hemtjänst	EC hemtjänsten	Antal personer inkl matdistribution	235	232	231	220
Faktisk utförd tid	Ekonom	Enl Lifecare LMO	2832	3184	3027	3415
Faktisk planerad tid	Ekonom	Enl budget	-	2123	2018	2277
Planerad kringtid enl budget				2103	2103	2103
Avlönad tid	Ekonom	Enl attererad tidredovisning (timmar)	6836	6 348	6 038	6 964
Effektivitet				50%	50%	49%
IFO - placeringar						
Institution, vuxna	EC IFO	Antal	3	0	1	1
Institution, barn och unga	EC IFO	Antal	3,4	3	3	5
Externa familjehemsplaceringar	EC IFO	Antal	3	3	4	3
Socialpsykiatri, externa placeringar	EC IFO	Antal	6,25	6	5	4
Antal aktualiseringar, BoU	EC IFO	Antal		45	58	83
Antal aktualiseringar, vuxna	EC IFO	Antal		19	9	7
Antal IUB	EC IFO	Antal		16	12	17
Ekonomiskt bistånd						
Antal hushåll ekonomiskt bistånd	EC IFO	Antal	63	62	56	64
Utbetalt ekonomiskt bistånd, kr	Ekonom	enl huvudbok RR	557 250	520 286	407 992	464 955
Kr/hushåll			8 845	8 392	7 286	7 265
Måluppfyllelse enl beslutad MRP				-21%	100%	-12%
Enheten för stöd och service						
Belagda platser, serviceboendet	EC LSS	Antal	11	11	11	11
Belagda platser, gruppboenden	EC LSS	Antal	3	3	3	3
Beläggningsgrad serviceboende			92%	92%	92%	92%
Beläggningsgrad gruppboende			60%	60%	60%	60%
Externa placeringar, LSS						
Barn och unga (inkl. utsikten)	EC LSS	Antal individer	3,9	4	4	4
Vuxna	EC LSS	Antal individer	2	2	2	2
Korttidsplatser, LSS	EC LSS	Antal dygn	21	4	4	6
Daglig verksamhet, köpta platser	EC LSS	Antal individer	1	1	1	1

Mar 2026

Kvartalsrapport (Q1 2026)

Socialnämnden

Innehållsförteckning

Utfall per sektor.....	4
<i>Resultaträkning</i>	4
<i>Ekonomiskt utfall</i>	4
Slutsats	6

Utfall per sektor

Resultaträkning

Belopp i tkr	Ackumulerat utfall 2603	Ackumulerad budget 2603	Avvikelse
Intäkter	9 192	6 499	2 693
Kommunbidrag	49 154	49 154	0
Summa intäkter	58 346	55 653	2 693
Personalkostnader	-37 000	-35 261	-1 739
Övriga kostnader	-22 593	-20 377	-2 216
Finansiella kostnader	-18	-15	-3
Summa kostnader	-59 611	-55 653	-3 958
Periodens resultat	-1 265	0	-1 265

Ekonomiskt utfall

Tabell utfall per verksamhetsområde

Verksamhetsområde. Belopp i tkr	Ack utfall 2603	Ack budget 2603	Avvikelse budget utfall	Budget helår 2026	Prognos avvikelse helår
Nämndsverksamhet	937	1 024	87	4 096	350
Sektorchef	2 624	3 102	478	12 407	1 500
Omsorgskontor	1 755	1 917	162	7 666	350
Äldreomsorg	21 615	20 001	-1 614	80 003	-2 760
Hälsa- och sjukvård	5 255	5 882	627	23 526	100
Individ- och familjeomsorg	12 031	11 501	-530	46 004	-3 545
Enheten för stöd och service	6 202	5 727	-475	22 914	-1 250
Totalt	50 419	49 154	-1 265	196 616	-5 255

F rom 2026-01-01 har Socialpsykiatrin avseende placeringar helt övergått till IFO. Därtill har AMI tillkommit som år 2025 var organiserad under sektor samhällsutveckling. Även AMI är f rom 2026-01-01 organiserad under IFO.

Analys och prognos

Äldreomsorg

För äldreomsorg, hemtjänst och hemsjukvård har första kvartalet präglats av relativt höga kostnader för sjukfrånvaro. Detta leder till högre efterfrågan på vikarier, timanställda och övertid. Det brukar se ut på samma sätt årligen med en viss puckel under första kvartalet, normalt stabiliseras detta framåt vårkanten och planar sedan ut. Gällande sjuklönekostnader så har dessa minskat jämfört med samma period i fjol, de ligger dock fortsatt högt och har sin grund i att omnämnda verksamheter består av stora personalstyrkor. Detta tenderar ge stor ekonomisk effekt då budget saknas för att täcka de volymer man skulle behöva hantera. Avseende beläggning så har Håvestensgården och Solgården full beläggning under perioden, Lillågården är belagt till 72% (13 platser i snitt) vilket har sin grund i politiska beslut. Andelen korttidsplatser har belagts med 97% under perioden (873 dygn) varav 145 dygn sålts till andra kommuner. Detta fungerar delvis som

motvikt då intäkter inbringas. Lillågården kommer sannolikt behöva minska sin personalstyrka i takt med att antal platser blir färre, därtill bedöms en annan struktur än den idag gällande vara nödvändig för att på längre sikt matcha ekonomi med behov.

Hemtjänsten har ökat effektiv brukartid ett antal procentenheter (50%) jämfört med snittet föregående år (41%). En förklaring är att man från september började planera annorlunda och därigenom klarade uppdraget på färre avlönad personal, detta gav omedelbar effekt och förutom lägre kostnader fick det genomslag på effektivitetsmålet. Detta arbete behöver fortsätta i oförminskad takt, dels för att klara av ekonomi men också för att möta de behov som finns. Antalet hemtjänsttagare uppgår i snitt till 227 stycken/månad under kvartalet, vilket är 8 färre än snittet för 2025. Utförd tid under första kvartalet ligger i snitt på 3208 timmar/månad, vilket å sin sida är 370 timmar mer än snittet för 2025. SOL-tid är fortsatt dominerande, delegerad HSL-tid ökar dock vilket kommer ställa krav på kontroll och gott samarbete med kommunal primärvård, vilka i motsvarande mån frigör tid i egen verksamhet. Avgörande för framtidens hemtjänst är kontroll och medvetna val som följs upp nogsamt. I annat fall föreligger risk för en form av självuppfyllande profetia innebärandes att någon påstår att det ska bli mycket att göra, vilket sedan också blir fallet - med underskott som följd och utebliven kontroll.

Individ och familjeomsorg

En av de största kostnadsposterna kommunen har är för placeringar inom IFOs verksamheter. Även om de inledningsvis är något färre till antalet än under föregående år så skiftar kostnaden stort beroende på typ av problematik och insats. Per 31 mars förekommer ett antal mycket kostsamma placeringar inom IFO, framförallt inom verksamheten barn och unga. Antal placerade dygn uppgår per 31 mars till 342 stycken, budgeten täcker under samma period 86 av dessa dygn givet kostnaden per dygn som är knappt 8,5 tkr. Avseende ekonomiskt bistånd ligger man i fas mot budget trots att den är sänkt med 1000 tkr på helåret, den positiva trenden tycks hålla i sig. Dock finns osäkerhetsmoment framåt då lagstiftning på området kan komma att påverka verksamheten, inte minst angående det så kallade aktivitetskravet och tillgången på praktikplatser.

Lagen om stöd och service

Inom Enheten för stöd och service (LSS) har man behövt bemanna upp extra på gruppboendet under perioden, därtill har man vakanta lägenheter som man arbetar för att fylla. Under perioden har en av lägenheterna renoverats och man har erbjudit plats till en individ som idag har externt boende. Inför årsskiftet hade man räknat med att detta skulle ha verkställts under Q1 2026, något som alltså inte skett ännu varför underskott avseende placeringskostnaden är ett faktum. Denna placering förväntas bli kvar i extern regi året ut.

Övriga verksamheter redovisar en positiv avvikelse för första kvartalet, vilket är i linje med förväntat utfall. Detta uppväger dock inte merkostnaderna inom ovanstående verksamheter varför ett underskott totalt sett råder.

Sektorn har rekviderat ett flertal statsbidrag som man räknar med att kunna nyttja under året, samt flera pågående åtgärder som man räknar kommer ge god effekt. På nedsidan finns osäkerhetsmoment kring placeringskostnader inom IFO och LSS, ekonomiskt bistånd samt behoven av vikarier under sommaren inom äldreomsorg, LSS och kommunalprimärvård. Lämnad prognos får därmed bedömas för vad den är, i det fall bidrag kan nyttjas fullt ut finns god chans till ett förbättrat resultat. Det omvända gäller i det fall placeringarna blir fler.

Slutsats

Slutsats och åtgärdsplan

Sektorn arbetar med ett antal åtgärder i syfte att nå en budget i balans, vilka redovisas här nedan.

Beslut har fattats kring Lillågårdens verksamhet vilket kommer leda till förändringar i personalstyrkan. Förutsatt att förändringarna är genomförda senast Q3 skulle en besparing om cirka 500 tkr för sista kvartalet vara aktuell. Helårseffekt för 2027 spås bli cirka 2 000 tkr.

Omsorgskontoret räknar med att hålla nere antalet ärenden för bostadsanpassning under budgeterad nivå, 350 tkr.

Solgården skall eliminera övertidsersättningen genom att arbeta med vikarieanskaffning istället. Nettoeffekten väntas leda till en besparing på 100 tkr.

Hemtjänsten ser att möjlighet finns att genom schemaöversyn genomföra effektiviseringar motsvarande. Förutsatt att detta är genomfört 1 juli beräknas besparingen uppgå till 225 tkr. Därutöver arbetar man aktivt med att minska sjuklönekostnaderna och räknar med att spara in 200 tkr under året.

Summering åtgärder:

Lillågården: 500 tkr

Omsorgskontoret: 350 tkr

Solgården: 100 tkr

Hemtjänsten: 425 tkr

Sektor/enhet
Socialchef
Gunnar Wigstrand

Tjänsteskrivelse
2026-04-09
2026/92

Tjänsteskrivelse

Beslutsförslag

Socialnämnden beslutar att översända följande yttrande till Bengtsfors kommun.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kanslienheten.

Sammanfattning av ärendet

Bengtsfors kommun har tagit kontakt för att eftersöka intresset från Färgelanda kommuns verksamheter att nyttja Bäckefors varmvatten-och rehabiliteringsbassäng. Detta då det i Bengtsfors pågår en utredning om huruvida denna ska öppnas upp igen.

Ärendebeskrivning

"Finns det ett behov eller intresse inom de verksamheter du ansvarar för att nyttja varmvatten- och rehabiliteringsbassängen?"

– Om ja, vilka målgrupper ser ni och vilken typ av aktiviteter eller insatser skulle vara aktuella?"

Ja det finns ett intresse, det kan finnas ett behov av att nyttja varmvatten- och rehabiliteringsbassäng och då framför allt bland våra seniora kommuninvånare eller personer med reumatiska besvär.

Hur många grupper, tider eller återkommande tillfällen uppskattar ni att det skulle kunna handla om?"

Kan inte uppskatta detta, krävs då en fördjupa utredning.

Skulle er kommun vara intresserad av att ingå i någon form av samarbets- eller samverkansavtal kring verksamheten?"

– Det kan exempelvis handla om praktiskt nyttjande, gemensam finansiering eller annan form av samverkan.

Färgelanda har inte möjlighet att vara med i någon finansiering.

Har ni några särskilda krav, förutsättningar eller önskemål kopplat till verksamheten eller lokalerna för att bassängen ska vara användbar för er?

Vi förutsätter att verksamheten är anpassad till personer med funktionshinder.

Ekonomisk konsekvensbeskrivning

Om Färgelanda kommun skulle gå in med någon form av finansiering kan detta påverka ekonomin, annars har ärendet inga ekonomiska konsekvenser.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Ej aktuellt.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse

Sändlista:

Bengtsfors kommun

Gunnar Wigstrand
Socialchef

SN § 30

Dnr 2026/66

Motion för remiss - "Inför arbetspass var tredje helg inom hemtjänsten"

Socialnämnds beslut

Socialnämnden beslutar att ärendet ska skickas tillbaka till förvaltningen för att få en kostnadsberäkning.

Yrkande

Håkan Gusteus (-) yrkar på att ärendet ska skickas tillbaka till förvaltningen för att få en kostnadsberäkning.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på Håkan Gusteus (-) yrkande och finner att nämnden beslutar att bifalla det.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i socialnämnden

Sammanfattning av ärendet

Per Krokström, Christina Svedberg, Hans Göran Palmqvist, Bengt Melin, Linda Jansson Moderaterna har till kommunfullmäktige inlämnat motionen ”införa arbetspass var tredje helg inom hemtjänsten” daterat 2025-12-10.

Hemtjänsten är en av kommunens kärnverksamheter. För att säkerställa god omsorg, kontinuitet och trygghet för brukarna krävs stabila arbetsvillkor och förutsättningar som möjliggör långsiktig personalförsörjning. I dag innebär schemalaggningsen inom hemtjänsten ofta arbete varannan helg. Vid kontakt med hemtjänstpersonal lyfts ofta schemalaggningsen med jobb varannan helg som en betydande orsak till ökad stress, minskad återhämtning och försämrad balans mellan arbete och privatliv.

Att införa arbete max var tredje helg kommer att innebära:

- bättre arbetsmiljö
- ökad möjlighet till återhämtning
- förbättrad långsiktig hälsa
  - minskad personalomsättning
- ökad attraktivitet som arbetsgivare
- ökad kvalitet privatliv

Att arbeta var max tredje helg bör vara norm i en verksamhet som pågår varje dag året runt utan uppehåll.

Vi har nu under en längre tid kunnat följa i media de stora problem som finns inom hemtjänsten nationellt. Vi står inför en demografisk förändring med en åldrande befolkning och med ökat behov av kommunal hemtjänst vilket gör att vi behöver ha en offensiv inställning till att lösa **framtidens** utmaningar. Ett flertal exempel på kommuner där man lyckats med dessa förändringar har också redovisats i media. Moderaterna i Färgelanda kommun tar nu initiativet till en förändring inom hemtjänsten som kommer att göra Färgelanda kommun till en attraktiv arbetsplats med nöjda anställda och brukare.

Finansiering. Ingen ökad kostnad beräknas då antal hemtjänsttimmar blir oförändrat. Tvärtom ser vi besparingar pga. bättre arbetsmiljö, mindre frånvaro samt mindre personalomsättning.

Förslag

För att skapa en mer hållbar arbetsmiljö och stärka hemtjänstens attraktivitet som arbetsplats föreslås att kommunen inför ett schemaupplägg där personal arbetar var tredje helg i stället för varannan.

Yrkande

Moderaterna i Färgelanda föreslår att kommunfullmäktige beslutar: Att uppdra åt kommunstyrelsen eller ansvarig nämnd att införa ett helgschema med arbete max var tredje helg inom hemtjänsten.

Ärendebeskrivning

Motionen lyfter en viktig fråga om arbetsmiljö, återhämtning och långsiktig personalförsörjning inom hemtjänsten. Kommunen delar uppfattningen att goda arbetsvillkor är en central förutsättning för att kunna rekrytera och behålla kompetent personal samt för att säkerställa en god och trygg omsorg för brukarna.

I dagsläget är verksamheten inom hemtjänsten planerad utifrån att ordinarie personal arbetar varannan helg. Denna schemaläggning är en konsekvens av nuvarande bemanningsnivå och det faktum att verksamheten bedrivs alla dagar i veckan året runt.

En övergång till arbete var tredje helg skulle innebära att helgbemanningen behöver fördelas på fler medarbetare än i dag. Med nuvarande bemanning skulle detta innebära att verksamheten inte kan täcka helgernas bemanningsbehov utan ytterligare åtgärder. För att möjliggöra ett sådant schema krävs flera åtgärder:

- en utökning av personalstyrkan, vilket innebär ökade kostnader

- förändrade arbetstidsupplägg, exempelvis införande av delade turer under helgerna för att täcka verksamhetens behov.

Bedömningen är därför att motionens förslag inte kan genomföras inom befintliga ekonomiska ramar då grundbemanningen behöver utökas. Eventuella förändringar av schemamodeller behöver föregås av en fördjupad utredning där konsekvenser för bemanning, arbetsmiljö, kostnader och verksamhetens kvalitet analyseras.

Samtidigt pågår ett kontinuerligt arbete inom äldreomsorgen för att utveckla arbetssätt och schemaläggning i syfte att skapa en hållbar arbetsmiljö och en attraktiv arbetsplats.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse

Sändlista

Kommunfullmäktige

Motion: Inför arbetspass var tredje helg inom hemtjänsten

Bakgrund

Hemtjänsten är en av kommunens kärnverksamheter. För att säkerställa god omsorg, kontinuitet och trygghet för brukarna krävs stabila arbetsvillkor och förutsättningar som möjliggör långsiktig personalförsörjning. I dag innebär schemaläggningen inom hemtjänsten ofta arbete **varannan helg**. Vid kontakt med hemtjänstpersonal lyfts ofta schemaläggningen med jobb varannan helg som en betydande orsak till ökad stress, minskad återhämtning och försämrad balans mellan arbete och privatliv.

Att införa arbete max var tredje helg kommer att innebära:

- bättre arbetsmiljö
- ökad möjlighet till återhämtning
- förbättrad långsiktig hälsa
- minskad personalomsättning
- ökad attraktivitet som arbetsgivare
- ökad kvalitet privatliv

Att arbeta var max tredje helg bör vara norm i en verksamhet som pågår varje dag året runt utan uppehåll.

Vi har nu under en längre tid kunnat följa i media de stora problem som finns inom hemtjänsten nationellt. Vi står inför en demografisk förändring med en åldrande befolkning och med ökat behov av kommunal hemtjänst vilket gör att vi behöver ha en offensiv inställning till att lösa framtidens utmaningar. Ett flertal exempel på kommuner där man lyckats med dessa förändringar har också redovisats i media. Moderaterna i Färgelanda kommun tar nu initiativet till en förändring inom hemtjänsten som kommer att göra Färgelanda kommun till en attraktiv arbetsplats med nöjda anställda och brukare.

Finansiering. Ingen ökad kostnad beräknas då antal hemtjänsttimmar blir oförändrat. Tvärtom ser vi besparingar pga. bättre arbetsmiljö, mindre frånvaro samt mindre personalomsättning.

Förslag

För att skapa en mer hållbar arbetsmiljö och stärka hemtjänstens attraktivitet som arbetsplats föreslås att kommunen inför ett schemaupplägg där personal arbetar **var tredje helg** i stället för varannan.

Yrkande

Moderaterna i Färgelanda föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

Att uppdra åt kommunstyrelsen eller ansvarig nämnd att införa ett helgschema med arbete max **var tredje helg** inom hemtjänsten.

Per Krokström (M) Christina Svedberg (M) Hans Göran Palmqvist (M)

Bengt Melin (M) Linda Jansson (M)

Sektor/enhet
Socialchef
Gunnar Wigstrand

Motion
2026-04-07
2026/66

Svar på motion – Inför arbetspass var tredje helg inom hemtjänsten

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige föreslås besluta att motionen anses besvarad.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i socialnämnden.

Sammanfattning av ärendet

Per Krokström, Christina Svedberg, Hans Göran Palmqvist, Bengt Melin, Linda Jansson Moderaterna har till kommunfullmäktige inlämnat motionen ”införa arbetspass var tredje helg inom hemtjänsten” daterat 2025-12-10.

Hemtjänsten är en av kommunens kärnverksamheter. För att säkerställa god omsorg, kontinuitet och trygghet för brukarna krävs stabila arbetsvillkor och förutsättningar som möjliggör långsiktig personalförsörjning. I dag innebär schemalaggningsen inom hemtjänsten ofta arbete varannan helg. Vid kontakt med hemtjänstpersonal lyfts ofta schemalaggningsen med jobb varannan helg som en betydande orsak till ökad stress, minskad återhämtning och försämrad balans mellan arbete och privatliv.

Att införa arbete max var tredje helg kommer att innebära:

- bättre arbetsmiljö
- ökad möjlighet till återhämtning
- förbättrad långsiktig hälsa
- minskad personalomsättning
- ökad attraktivitet som arbetsgivare
- ökad kvalitet privatliv

Att arbeta var max tredje helg bör vara norm i en verksamhet som pågår varje dag året runt utan uppehåll.

Vi har nu under en längre tid kunnat följa i media de stora problem som finns inom hemtjänsten nationellt. Vi står inför en demografisk förändring med en åldrande befolkning och med ökat behov av kommunal hemtjänst

vilket gör att vi behöver ha en offensiv inställning till att lösa framtidens utmaningar. Ett flertal exempel på kommuner där man lyckats med dessa förändringar har också redovisats i media. Moderaterna i Färgelanda kommun tar nu initiativet till en förändring inom hemtjänsten som kommer att göra Färgelanda kommun till en attraktiv arbetsplats med nöjda anställda och brukare.

Finansiering. Ingen ökad kostnad beräknas då antal hemtjänststimmar blir oförändrat. Tvärtom ser vi besparingar pga. bättre arbetsmiljö, mindre frånvaro samt mindre personalomsättning.

Förslag

För att skapa en mer hållbar arbetsmiljö och stärka hemtjänstens attraktivitet som arbetsplats föreslås att kommunen inför ett schemaupplägg där personal arbetar var tredje helg i stället för varannan.

Yrkande

Moderaterna i Färgelanda föreslår att kommunfullmäktige beslutar: Att uppdra åt kommunstyrelsen eller ansvarig nämnd att införa ett helgschema med arbete max var tredje helg inom hemtjänsten.

Ärendebeskrivning

Motionen lyfter en viktig fråga om arbetsmiljö, återhämtning och långsiktig personalförsörjning inom hemtjänsten. Kommunen delar uppfattningen att goda arbetsvillkor är en central förutsättning för att kunna rekrytera och behålla kompetent personal samt för att säkerställa en god och trygg omsorg för brukarna.

I dagsläget är verksamheten inom hemtjänsten planerad utifrån att ordinarie personal arbetar varannan helg. Denna schemaläggning är en konsekvens av nuvarande bemanningsnivå och det faktum att verksamheten bedrivs alla dagar i veckan året runt.

En övergång till arbete var tredje helg skulle innebära att helgbemanningen behöver fördelas på fler medarbetare än i dag. Med nuvarande bemanning skulle detta innebära att verksamheten inte kan täcka helgernas bemanningsbehov utan ytterligare åtgärder. För att möjliggöra ett sådant schema krävs flera åtgärder:

- en utökning av personalstyrkan, vilket innebär ökade kostnader
- förändrade arbetstidsupplägg, exempelvis införande av delade turer under helgerna för att täcka verksamhetens behov.

Bedömningen är därför att motionens förslag inte kan genomföras inom befintliga ekonomiska ramar då grundbemanningen behöver utökas. Eventuella förändringar av schemamodeller behöver föregås av en fördjupad utredning där konsekvenser för bemanning, arbetsmiljö, kostnader och verksamhetens kvalitet analyseras.

Samtidigt pågår ett kontinuerligt arbete inom äldreomsorgen för att utveckla arbetssätt och schemaläggning i syfte att skapa en hållbar arbetsmiljö och en attraktiv arbetsplats.

I dagsläget så arbetar det 24 undersköterskor per helg. För att möta motionärerna krävs det att det anställs ytterligare 24 medarbetare. En snitt tjänstgöring inom hemtjänsten är idag 93% och en snittlön ligger på ca 43 000kr. Utifrån dessa parametrar så blir en kalkyl likt detta.

Snittkostnad undersköterska	Snitt tjänstgöring	Antal huvuden/helg	Totalt kostnad
43 265 kr	93%	24	11 588 098 kr

Utifrån denna beräkning så skulle kostanden öka med ca 11 588 tkr vid införandet av var tredje helg.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse
Motion

Sändlista:

Kommunfullmäktige

Gunnar Wigstrand
Socialchef

Kommunfullmäktige

Färgelanda

Motion

Motion om familjecentral i Färgelanda

En familjecentral är en verksamhet som arbetar gränsöverskridande där det minst ska finnas mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst med inriktning förebyggande arbete. Just detta att man arbetar med flera kompetenser under samma tak har visat sig vara en stor framgångsfaktor för att stötta föräldrar och barn. Verksamheten bedrivs generellt och alla inom målgruppen är välkomna att besöka den. Hela syftet med familjecentralen är att stötta föräldrar i sitt föräldraskap hela vägen från det att en graviditet är bekräftad till dess att barnen börjar i förskola/skola. Genom dessa insatser skapas trygga föräldrar som i sin tur ger trygga barn. Och utbytet på dessa familjecentraler föräldrar emellan och barn emellan är oftast bara det positivt i sig, då familjecentralen är en naturlig mötesplats oavsett bakgrund eller etablerade relationer i kommunen.

En Familjecentral är också viktig för Backa Barnets arbetsmodell där verksamheterna arbetar tillsammans för att ge varje barn bästa möjliga start i livet.

FN`s barnkonvention är idag lag och vi moderater ser vikten av att på alla sett uppfylla målet trygga, jämlika uppväxtvillkor för barn och unga. Familjecentralen är en väg att nå konventionens mål då de syftar till att främja skyddsfaktorerna genom hälsofrämjande arbete och minska riskfaktorer genom förebyggande arbete. Det är av stor vikt för barnens hälsa att kommunen och regioner genomför gemensamma tidiga insatser.

Vi föreslår därför kommunfullmäktige besluta

- Att Färgelanda kommun initierar ett samarbete med Västra Götalandsregionen för att öppna en familjecentral i Färgelanda.

Sektor omsorg
Socialchef
Gunnar Wigstrand

Motion
2026-03-23
2026/67

Svar på motion gällande familjecentral i Färgelanda

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige föreslås avslå motionen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av socialnämndens presidium.

Sammanfattning av ärendet

Linda Jansson , Moderaterna , har inkommit med en motion om att inrätta en familjecentral i Färgelanda. Motionen lämnades till kommunfullmäktige 15/10 2025.

En familjecentral är en verksamhet som arbetar gränsöverskridande där det minst ska finnas mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst med inriktning förebyggande arbete. Just detta att man arbetar med flera kompetenser under samma tak har visat sig vara en stor framgångsfaktor för att stötta föräldrar och barn. Verksamheten bedrivs generellt och alla inom målgruppen är välkomna att besöka den. Hela syftet med familjecentralen är att stötta föräldrar i sitt föräldraskap hela vägen från det att en graviditet är bekräftad till dess att barnen börjar i förskola/skola. Genom dessa insatser skapas trygga föräldrar som i sin tur ger trygga barn. Och utbytet på dessa familjecentraler föräldrar emellan och barn emellan är oftast bara det positivt i sig, då familjecentralen är en naturlig mötesplats oavsett bakgrund eller etablerade relationer i kommunen.

En Familjecentral är också viktig för Backa Barnets arbetsmodell där verksamheterna arbetar tillsammans för att ge varje barn bästa möjliga start i livet.

FN's barnkonvention är idag lag och vi moderater ser vikten av att på alla sett uppfylla målet trygga, jämlika uppväxtvillkor för barn och unga. Familjecentralen är en väg att nå konventionens mål då de syftar till att främja skyddsfaktorerna genom hälsofrämjande arbete och minska

riskfaktorer genom förebyggande arbete. Det är av stor vikt för barnens hälsa att kommunen och regioner genomför gemensamma tidiga insatser.

Vi föreslår därför kommunfullmäktige besluta

- Att Färgelanda kommun initierar ett samarbete med Västra Götalandsregionen för att öppna en familjecentral i Färgelanda.

Ärendebeskrivning

Motionärens förslag om att i samarbete med Västra Götalandsregionen öppna en familjecentral är en bra ambition. Familjecentralernas arbete är välfungerande i många kommuner och kan skapa en mer naturlig länk mellan kommunen och regionens verksamheter. Att inrätta en familjecentral är dock ett mycket omfattande arbete och kräver trots samverkan med regionen stora insatser från kommunen.

I Färgelanda pågår det idag några insatser som har likheter med det som kan göras inom ramen för en familjecentral. Bland annat finns en öppen förskola driven av Svenska kyrkan som kommunen samverkar med, detta genom att kommunen har familjebehandlare ifrån socialtjänsten på plats.

Utöver det arbetar Färgelanda kommun med modellen ”Backa barnet” där bland annat BVC, förskola, skola, socialtjänst samt hälso- och sjukvården samverkar för att barns rättigheter tillgodoses och stöd ges tidigt om det finns behov av det. Detta har relativt nyligen implementeras och kommer utvecklas.

Att få ett ännu mer utvecklat arbete med tidiga insatser och samverkan mellan olika aktörer för att stötta familjer kan vara positivt. Men med tanke på den ekonomiska situationen och de resurser som skulle krävas för att få detta att fungera anses detta inte vara möjligt med befintlig budgetram.

Ekonomiska konsekvenser

För att bedriva en familjecentral krävs det åtaganden från kommunen. En exakt kostnadsberäkning går inte att göra. Men minimum behövs två specifika tjänster, en socionom och en förskolelärare. Kostanden för dessa tjänster är ca 1 350 tkr på årsbasis.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse
Motion daterad 251015.

Sändlista:

Kommunfullmäktige

Gunnar Wigstrand
Socialchef